سکڻ سيکارڻ جي حلقن جو

جدول

اولاد جا 3 حق

(قسط: ٽين)

31 جولاءِ 2025

سکڻ ۽ سيکارڻ جي حلقن جو جدول

(1): مختلف موضوعن تي مختصر بيان: **5** منٽ **(2):** دُعا ياد ڪرائڻ: **5** منٽ

(3): جائزو: **5** منٽ ڪُل وقت: **15** منٽ

اڄ جي سکڻ ۽ سيکارڻ جي حلقن ۾ **اولاد جا 3 حق (قسط: ٽِين)** جي متعلق ٻڌايو ويندو ۽ **سُمهَڻ وقت پڙهڻ واري دعا** ياد ڪرائي ويندي ۽ آخر ۾ **نيڪ اعمال** جي رسالي مان اجتماعي جائزو به ورتو ويندو. اِنْ شَآءَ اللّٰهُ الْكَرِيم!

دُرُود شريف جي فضيلت

پياري آقا، مديني واري مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو فرمان آهي: منهنجي مٿان درود پاڪ پڙهڻ پُلصِراط تي نور آهي، جيڪو شخص جمعي جي ڏينهن مون تي **80** دفعا درود شريف پڙهندو ان جا **80** سالن جا گناهہ معاف ڪيا ويندا. **(1)**

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب!　　　صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد

اولاد جا 3 حق (قسط: ٽِين)

آيت مبارڪ

الله پاڪ فرمائي ٿو:

اِعْلَمُوْۤا اَنَّمَاۤ اَمْوَالُكُمْ وَ اَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۙ

(پارو: **9**، سورة انفال: **28**)

ترجمو ڪنزالعرفان: ڄاڻي وٺو تہ توهان جو مال ۽ توهان جو اولاد هڪ امتحان آهي.

فتنو يعني آزمائش، امتحان. آيت جو مفهوم آهي تہ الله پاڪ توهان کي مال ۽ اولاد عطا ڪيو آهي، ان ۾ توهان جي لاءِ آزمائش آهي، يعني اهو ڏٺو ويندو تہ

1... الترغيب في فضائل الاعمال، باب مختصر من الصلاة على رسول الله صلى الله عليه وسلم، صفحہ: 14، حديث: 22۔

انهن جي معاملي ۾ الله پاڪ جي احڪامن جي ڪيتري حفاظت ڪريو ٿا.(1)

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

حضور جانِ عالَم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمايو: پيءُ تي اولاد جا **3** حق آهن: **(1):** أَنْ يُحَسِّنَ اِسْمَهُ ان جو سٺو نالو رکي **(2):** وَيُعَلِّمَهُ الْكِتَابَ ڪيس قرآن ڪريم جي تعليم ڏياري **(3):** وَيُزَوِّجَهُ اِذَا اَدْرَكَ جڏهن بالغ ٿئي ته ان جو نڪاح ڪرائي.(2)

اولاد جا 3 حق

پيارا اسلامي ڀائرو! اولاد جا تمام گهڻا حق آهن، جن مان ڪجهه حق اسان اڳ ۾ سکي چڪا آهيون. **3 حق** اڄ سکنداسين. اچو ته پهريان اڳ ۾ سکيل حق دهرائي وٺون. **(1):** بهتر ماءُ جي چونڊ ڪرڻ **(2):** ٻار جي ڪَنَ ۾ آذان ڏيڻ **(3):** تحنيڪ ڪرڻ (يعني گُهٽي يا سُٿي ڏيڻ) **(4):** ٻار جو سُٺو نالو رکڻ **(5):** عقِيقو ڪرڻ **(6):** سُنّي تربيت ڪرڻ

وڌيڪ 3 حق جيڪي اڄ سکڻا آهن.

پهريون حق: اولاد ۾ برابري ڪرڻ

وضاحت : حديث پاڪ ۾ فرمايو ويو: الله کان ڊِڄو ۽ پنهنجي اولاد ۾ انصاف ڪريو .....!!(3)

اولاد جي وچ ۾ نا انصافيءَ جا مثال: ۞ هڪ ٻار سان وڌيڪ پيار ڪرڻ ۽ ٻئي سان گهٽ ۞ هڪ ٻار کي وڌيڪ خَرچِي (جيب خرچ) ڏيڻ ۽ ٻئي کي گهٽ ڏيڻ

1...تفسير نسفی ،پاره :9،سورة انفا ل،جلد:1تحت الآيت :28-
2...الترغيب و الترهيب للاصبهانی، جلد:1، صفحہ:350، حديث:595-
3...مسلم، كتاب الهبات، باب كراهة تفضيل بعض الاولاد فی الهبة ،صفحہ:632،حديث:1623-

۞ هڪ ٻار جي ڳالهه ڏيان سان ٻڌڻ، ٻئي جي ڳالهه کي نظرانداز ڪرڻ ۞ جيڪڏهن هڪ ٻار ڪا غلطي ڪري ته ڪيس سخت سزا ڏيڻ پر جيڪڏهن ساڳي ئي غلطي ٻيو ٻارُ ڪري ته ان کي نظرانداز ڪرڻ ۞ هڪ ٻار جي فرمائش فوراً پوري ڪرڻ، جڏهن ته ٻئي ٻار جي فرمائش پوري ڪرڻ ۾ ٽال مٽول کان ڪم وٺڻ، اهڙي رويي سبب نفرتون، اختلافات، بغض ۽ حسد وغيره جَنَم وٺندا آهن.

ٻيون حق: نان ۽ نفقي جو انتظام ڪرڻ

وضاحت: کائڻ، پيئڻ يعني اٽي، لَٽي ۽ اَجهي (يعني رهڻ لاءِ جڳهه) وغيره جو انتظام ڪرڻ کي **نان ۽ نفقو** چئبو آهي. (1)
حديث شريف جي مطابق جيڪو شخص اهل وعيال جي لاءِ حلال رزق ڪمائيندو رهندو، قيامت جي ڏينهن ان جو چهرو چوڏهينءَ جي چنڊ جيان روشن هوندو۞ نابالغ اولاد جو خرچ پيءُ تي واجب آهي، توڙي جو اُهي پيءُ سان گڏ نه رهندا هجن ۞ معذآور پُٽُ جيڪو ڪمائڻ جي سَگهَه نه رکندو هجي، تنهن جو خرچ والد تي لازم آهي، ڪُنواري يعني غير شادي شده نياڻي جو خرچ به پيءُ جي ذِمي آهي. (2)

ٽيون حق: سُٺو رشتو ملڻ تي شادي ڪرائڻ

وضاحت: حضورِ اڪرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهٖ وَسَلَّم فرمايو: اولاد جوان ٿي وڃي ۽ سندن والد (طاقت هئڻ جي باوجود) به انهن جي شادي نه ڪرائي، اهڙي صورت ۾ جيڪڏهن اولاد گناهه (مثلاً بدڪاري وغيره) ۾ مبتلا ٿي وڃي ته ان جو گناهه سندن والد کي به ٿيندو. (3)

نوٽ: اڪثر ڪري شادي ڪرڻ ۾ دير اخراجات جي سبب ٿيندي آهي. اسلام

1...بهارِ شريعت ،جلد:2،صفحه:273-
2... فتاوی رضويه جلد24،صفحه:348،ملخصًا۔
3...شعب الايمان ،باب فی حقوق الاولاد واهلين ،صفحه:401،حديث:8666-

نڪاح کي تمام آسان بڻايو آهي، جيڪڏهن اسان شاديءَ جي باري ۾ بہ سنتن کي اختيار ڪريون تہ ڪيترن ئي اجاين خرچن، گهريلو ناچاقين ۽ قرض وغيرھ کڻڻ کان بچي سگهون ٿا، گڏوگڏ معاشرو بہ بدڪاريءَ جهڙن گناهن کان پاڪ ۽ صاف ٿي سگهي ٿو. حديث پاڪ ۾ آهي گهٽِ خرچ وارو نڪاح بابرڪت آهي.

دُهرائي

اڄ اسان اولاد جا 3 حق سکيا آهن، ياد ڪري وٺو!

(1): اولاد جي وچ ۾ برابري ڪرڻ **(2):** نان ۽ نفقي جو انتظام ڪرڻ **(3):** سُنو رشتو ملڻ تي انهن جي شادي ڪرائڻ

سکڻ ۽ سيکارڻ جي حلقن ۾ ياد ڪرائي ويندڙ دُعا

سُمهَڻ وقت پڙهڻ واري دعا:

اَللّٰهُمَّ بِاسْمِكَ اَمُوْتُ وَاَحْيَا

ترجمو: اي اللہ پاڪ مان تنهنجي نالي سان ئي مَرندو ۽ جِيئندو آهيان (يعني سمهندو ۽ جاڳندو آهيان).[1]

اجتماعي جائزي جو طريقو (72 نيڪ اعمال)

روزانو 56 نيڪ اعمال:

(1): سنيون سنيون نيتون ڪيون؟ **(2):** پنج ئي نمازون باجماعت ادا ڪيون؟

(3): هر نماز کان پهريان نماز جي دعوت ڏني؟ **(4):** رات جو سُوْرَةُ الْمُلْك پڙهي يا ٻڌي؟ **(5):** هر نماز کان پوءِ آية الڪرسي، تسبيح فاطمہ ۽ سُوْرَةُ الْاِخْلَاص پڙهي؟

(6): ڪنز الايمان مان 3 آيتون يا صِراطُ الجنان مان 2 صفحا ترجمي ۽ تفسير

1...بخارى، كتاب الدعوات ، باب وضع اليد اليمنى تحت الخد الايمن، صفحه:1560، حديث:6314-

سان پڙهيا يا ٻڌا؟ **(7):** شجري جا اوراد پڙهيا؟ **(8): 313** پيرا دُرُود شريف پڙهيو؟ **(9):** اکين کي گناهن کان بچايو؟ **(10):** ڪَنَن کي گناهن کان بچايو؟ **(11):** فضول نظري کان بچندي نگاهون هيٺ رکيون؟ **(12): 12** منٽ مکتبة المدينہ جو اصلاحي ڪتاب پڙهيو؟ **(13):** اذان ۽ اقامت جو جواب ڏنو؟ **(14):** غصي جو علاج ڪيو؟ **(15):** پنهنجو جائزو ورتو؟ **(16):** پنهنجي نگران جي اطاعت ڪئي؟ **(17):** "توهان" ۽ "جي" چئي ڳالهايو؟ **(18):** مدرسة المدينہ بالغان ۾ پڙهيو يا پڙهايو؟ **(19):** عشاء جي جماعت کان پوءِ ٻن ڪلاڪن جي اندر گهر پهچي ويا؟ **(20): 2** ڪلاڪ ديني ڪمن تي خرچ ڪيا؟ **(21):** فجر لاءِ جاڳايو؟ **(22):** ٻين جي گهرن ۾ جهاتي پائڻ کان بچيا؟ **(23):** گهر ۾ درس ڏنو؟ **(24):** مسجد ۾ درس ڏنو يا ٻڌو؟ **(25):** سُنت جي مطابق لباس پهريو؟ **(26):** زلفون رکڻ جي سنت تي عمل ڪيو؟ **(27):** هڪ مٺ ڏاڙهي آهي؟ **(28):** گناه ٿيڻ جي صورت ۾ فوري طور توبهہ ڪئي؟ **(29):** سُنّت جي مطابق ماني کاڌي؟ **(30):** مسلمانن کي سلام ڪيو؟ **(31):** سنتّن تي ڪجهہ نہ ڪجهہ عمل ڪيو؟ **(32):** ظهر جون چار قبليہ سنتون فرض کان پهريان ادا ڪيون؟ **(33):** تهجد

يا صلوٰةاللّيل ادا ڪئي؟ **(34):** اوّابين يا اشراق ۽ چاشت پڙهيون؟ **(35):** عصر يا عشاء جون سنتِ قبليہ پڙهيون؟ **(36): 12** ديني ڪمن مان گهٽ ۾ گهٽ هڪ ديني ڪم جي ترغيب ڏياري؟ **(37):** ٻين کان گهري ڪري شيون (مثلاً جوتا، چادر، موبائل فون، چارجر، گاڏي وغيرهہ) استعمال تہ نہ ڪيون؟ **(38):** ڪوڙ ڳالهائڻ، غيبت ۽ چُغلي کان بچيؤ؟ **(39):** ڪجهہ نہ ڪجهہ وقت"مدني چينل" ڏنو؟ **(40):** ذاتي دوستي تہ نہ ڪئي؟ **(41):** وقت تي قرض ادا ڪيو؟ **(42):** عاجزي جا اهڙا لفظ تہ نہ ڳالهايا جن جي تائيد دل نہ ڪندي هجي؟ **(43):** صفائي ۽ سليقي جو خيال رکيو؟ **(44):** مسلمانن جي عيبن جي پرده پوشي ڪئي؟ **(45):** فجر جي نمازکان بعد واري مدني حلقي ۾شرڪت ڪئي؟

(46): ڪجھ نہ ڪجھ جائز ڪمن ڪان پهريان بسم الله پڙهي؟ **(47):** چوڪ درس ڏنو، يا ٻڌو؟ **(48):** اسراف ڪان بچيؤ؟ **(49):** ٽريفڪ جي قانونن جي پابندي ڪئي؟ **(50):** تنظيمي طريقيڪار جي مطابق مسئلو حل ڪيو؟ **(51):** زبان جي گناهن ڪان بچيا؟ **(52):** فضول گفتگو ڪان بچيا؟ **(53):** مذاق، مسخري، طنز، دل آزاري ۽ ٺهڪ ڏئي کِلڻ ڪان بچيا؟ **(54):** عمامو شريف ٻَڌو؟ **(55):** پنهنجي والدين ۽ پير و مرشد کي ايصالِ ثواب ڪيو؟ **(56):** ماءُ پيءُ جو ادب ڪيو؟

قُفلِ مدينہ ڪارڪردگي

لکي ڪري گفتگو **12** پيرا ۞ اشاري سان گفتگو **12** پيرا ۞ نگاهون جُهڪائي گفتگو **12** پيرا.

هفتيوار 9 نيڪ اعمال

(57): اسلامي ڀينرن جي هفتيوار اجتماع ۾ ڪنهن نہ ڪنهن اسلامي ڀيڻ کي گهران موڪليو؟ **(58):** هفتيوار مدني مذاڪرو ڏٺو يا ٻڌو؟ **(59):** هفتيوار اجتماع ۾ اوّل ڪان آخر تائين شرڪت ڪئي؟ **(60):** يومِ تعطيلِ اعتڪاف ڪيو؟ **(61):** مريض يا ڏکايل جي عيادت يا غمخواري ۽ ڪنهن جي عزيز جي انتقال تي تعزيت ڪئي؟ **(62):** هفتي ۾ ڪنهن ڏينهن روزو رکيو؟ **(63):** هفتيوار رسالو پڙهيو يا ٻڌو؟ **(64):** علاقائي دورو ڪيو **(65):** پهريان اچڻ وارا اسلامي ڀائر هاڻي نہ ٿا اچن انهن کي ٻيهر ماحول سان وابستہ ڪيو؟